

خشونت خانگی مردان علیه زنان
(علل و پیشگیری از آن براساس نتایج مطالعات)

دکتر علی مهري

(عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

یدالله مهري

سرشناسه	مهری، علی.
عنوان و نام پدیدآور	خشونت خانوادگی علیه زنان: (علل و پیشگیری از آن بر اساس نتایج مطالعات) // مولفین علی مهری، یدالله مهری.
مشخصات نشر	تهران: سخنوران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	VII، ۳۱۲ص: جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۲۴۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۹۸ - ۱۸۹.
موضوع	زنان - خشونت علیه
موضوع	Women -- Violence against
موضوع	زنان - ایران - خشونت علیه
موضوع	Women -- Iran -- Violence against
موضوع	زنان - وضع اجتماعی
موضوع	Women -- Social conditions
موضوع	زنان - ایران - وضع اجتماعی
موضوع	Women -- Iran-- Social condition
موضوع	زنان - اسلام
موضوع	Women in Islam
موضوع	روابط مرد و زن - جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	Man-woman relationships - psychological aspects
شناسه افزوده	مهری، یدالله.
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ م / ۴/۹ / ۱۵۰
رده بندی دیویی	۳۶۲/۸۸
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۵۱۸۴۰

کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۱، چاپخانه

تلفن: ۰۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ - ۰۱۲۰۶۱۷۲۸۳

سایت انتشارات: www.chapketab.com

عنوان کتاب	خشونت خانگی مردان علیه زنان
تألیف	علی مهری، یدالله مهری
ناشر	سخنوران
سال و نوبت چاپ	۱۳۹۶ - اول
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۲۴۴-۸
قیمت	۱۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱	فصل اول: خشونت
۲	تاریخچه خشونت
۵	مفهوم لغوی خشونت
۵	تعریف خشونت
۶	تعریف خانواده
۷	تعریف خشونت خانگی
۸	فرهنگ سستی ایرانیان
۸	خانواده
۱۰	ازدواج
۱۱	خشونت خانگی
۱۳	نگاه به زن در ضرب‌المثل‌های فارسی دری
۱۶	حقوق زنان
۱۷	زن از نگاه اسلام
۱۹	خشونت خانگی از دیدگاه اسلام

۲۰.....تلاش‌های بین‌المللی برای حذف خشونت علیه زنان

۲۳.....فصل دوم: بررسی خشونت از دیدگاه‌های مختلف

۲۵.....نظریه یادگیری اجتماعی

۲۵.....نظریه نظارت اجتماعی

۲۶.....نظریه فمینیستی

۲۷.....نظریه منابع

۲۸.....نظریه جامعه‌پذیری جنسیتی

۲۹.....نظریه فرهنگی

۲۹.....نظریه تضاد

۳۰.....نظریه مبادله

۳۱.....نظریه هویت جنسی

۳۱.....انواع خشونت

۳۱.....خشونت نمادین یا سمبولیک

۳۲.....خشونت احساسی

۳۲.....خشونت جسمانی (فیزیکی)

۳۳.....خشونت کلامی

۳۴.....خشونت روانی

۳۵.....خشونت جنسی

۳۶.....خشونت اقتصادی

۳۷.....خشونت حقوقی

۳۸.....خشونت فرهنگی - اجتماعی

۳۹.....میزان خشونت علیه زنان در جهان

۴۱.....میزان خشونت علیه زنان در ایران (نتایج مطالعه ملی)

۴۳.....جدول شماره ۱-۱: میزان شیوع خشونت در استان‌های مختلف کشور

۴۵.....جدول شماره ۲-۱: آمار برخی از عوامل مؤثر بر خشونت به تفکیک استان‌ها در سال ۱۳۸۳

۴۸.....پیامدهای خشونت خانگی

۵۵.....فصل سوم: دلایل خشونت خانوادگی - نتایج یک مطالعه کیفی

۵۷.....مشکلات کاری و پیامدهای آن

۶۰	مشکلات مالی و تأثیر آن بر زندگی زوجین
۶۳	تجملاتی بودن همسر
۶۵	عدم پیشرفت مادی زوجین در زندگی
۶۶	دخالت خانواده‌ها در زندگی زوجین
۷۱	عدم حمایت خانواده‌ها از زوجین در شرایط لازم
۷۱	جا نیفتاده بودن نقش مشاور برای حل مشکلات در زوجین
۷۴	نداشتن رابطه مناسب زوجین با خانواده‌های همسر
۷۷	سهل‌انگاری خانواده‌ها برای حل مشکل زوجین
۸۰	عدم میانجی‌گری خانواده زوجین برای حل مشکلات زوجین
۸۱	اعتیاد علت اصلی خشونت در خانواده
۸۳	به وجود آمدن مشکلات زوجین به دلیل اعتیاد شوهر
۸۴	نداشتن برخورد مناسب زوجین با همدیگر
۸۶	عکس‌العمل بد زوجین نسبت به رفتار همدیگر
۹۰	عدم صداقت و روراست نبودن زوجین در زندگی
۹۳	عدم عشق و تمایل زوجین به همدیگر در زندگی
۹۴	تفاهم نداشتن زوجین با همدیگر در زندگی
۹۵	عدم رضایت زوجین از همدیگر در زندگی
۹۶	برقراری تعامل غیردوستانه
۹۸	عدم مسئولیت‌پذیری زوجین نسبت به همدیگر
۱۰۲	عدم ارضای نیازهای عاطفی زوجین
۱۰۶	عدم برآوردن نیازهای جنسی
۱۱۰	نداشتن زندگی پویا و بانشاط
۱۱۱	ازدواج‌های تحمیلی
۱۱۲	ازدواج احساساتی و بدون شناخت کامل
۱۱۵	عدم رعایت شروط همسرگزینی صحیح و زندگی موفق
۱۱۷	بی‌توجهی به تفاوت‌های بنیادین خانواده‌ها
۱۱۸	عدم آموزش مهارت‌های زندگی
۱۲۱	نداشتن مهارت‌های لازم برای زندگی

۱۲۲	نداشتن فن مناسب برای حل مشکلات
۱۲۵	حسادت همسر به زندگی دیگران
۱۲۵	چشم و هم‌چشمی همسر
۱۲۷	ضعف تعهد زوجین به اصول مذهبی و خانوادگی
۱۲۹	روابط خارج از چارچوب خانواده در زندگی
۱۳۱	خیانت یکی از زوجین
۱۳۲	شک و تردید زوجین به همدیگر
۱۳۵	اثرات مخرب وسایل ارتباطی بر روابط زوجین
۱۳۷	مشکلات خانوادگی زوجین
۱۳۸	استرس و ناراحتی در زندگی: دلیل مشکلات خانوادگی
۱۳۹	عدم فرزندآوری همسر
۱۴۱	جدول شماره ۴-۲۰: فراوانی و درصد فراوانی آغاز شروع و تداوم خشونت علیه زنان در مردان متأهل ...
۱۴۵	فصل چهارم: مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز بروز خشونت خانگی
۱۴۸	اقدامات لازم در محدوده کار نهادهای دولتی و غیردولتی در کاهش خشونت خانوادگی
۱۴۹	اقدامات لازم در محدوده زندگی انسان، خانواده و افراد وابسته در کاهش خشونت خانوادگی
۱۴۹	عدم آمادگی روانی برای ازدواج
۱۵۰	بدخلقی مرد قبل از ازدواج
۱۵۰	عدم شناخت جنس مخالف
۱۵۰	خوی مرد سالارانه داشتن
۱۵۲	بررسی میزان آمادگی افراد برای ازدواج
۱۵۲	ازدواج قبلی زن بدون اطلاع دادن به شوهر بعدی
۱۵۳	سرکوفت زدن زن به شوهر به دلیل وضعیت بالاتر اقتصادی یا فرهنگی خانواده پدری
۱۵۴	شک و تردید مرد (بددلی)
۱۵۵	اعتیاد
۱۵۶	بیکاری و مشکلات اقتصادی
۱۵۷	عدم اعتراض زن به خشونت، به علت ترس از رها شدن
۱۵۹	مشکلات جنسی
۱۶۱	استقلال مالی زن

۱۶۴	دخالت خانواده‌ها.....
۱۶۶	عدم صداقت زوجین قبل از ازدواج.....
۱۶۸	ناباروری و نازایی.....
۱۷۰	حساسیت زیاد در روابط زن و شوهر.....
۱۷۲	عدم توانایی زن در امور منزل و همسررداری.....
۱۷۳	عدم احترام به حقوق یکدیگر.....
۱۷۴	فقدان تعامل منطقی در زندگی:.....
۱۷۵	نداشتن راه‌حل‌های مناسب برای حل مشکلات.....
۱۷۶	حسادت همسر زندگی دیگران.....
۱۷۹	فصل پنجم: راه‌های کاهش و درمان خشونت خانوادگی.....
۱۸۲	شناخت بیشتر توانایی‌های خود.....
۱۸۳	برنامه ریزی (مشخص کردن زمان فعالیت‌ها و کارها).....
۱۸۳	قویتر کردن روابط خود با همسر.....
۱۸۴	تاکید بر رفتار همسر بجای تاکید بر شخصیت او.....
۱۸۴	استفاده از تکنیک صندلی خالی.....
۱۸۴	نوشتن افکار منفی.....
۱۸۵	یادگیری مهارت‌های کنترل خشم.....
۱۸۶	سخن آخر.....
۱۸۹	فصل ششم: منابع و مآخذ.....

مقدمه

علی‌رغم پیشرفت‌های همه‌جانبه جوامع، رشد تمدن و فرهنگ و گسترش علم و فناوری، پدیده خشونت خانوادگی (مرد علیه زن) یک معضل جهانی به حساب می‌آید. در عصر حاضر، گزارش‌های تکان‌دهنده از حوادث، آمار، اطلاعات و اخبار از گوشه و کنار جهان، نشان از نقض حقوق بشر زنان دارند و آدمی را به این حقیقت تلخ رهنمون می‌کنند که فقط آشکال و سوء خشونت علیه زنان تغییر کرده است. خشونت علیه زنان هرگونه رفتار مبنی و بستن به جنسیت است که موجب آسیب جسمی، جنسی یا روانی یا رنج زنان شود. چنین رفتاری با تهدید، اجبار و سلب اختیار و آزادی صورت می‌گیرد (حسن کاشانیان، ویژه، و حسن، ۱۳۸۹). به عبارت دیگر، خشونت علیه زنان یا همسر آزاری رفتاری آزاردهنده است که توسط مرد علیه زن در محیط خلوت خانواده و به دور از چشم افراد جامعه و اغلب به صورت پنهانی به وقوع می‌پیوندد که با بجای گذاردن عوارض جسمی و روانی در فرد آزاردیده باعث تبعات جبران‌ناپذیر اجتماعی نیز می‌گردد (خانی، ادهمی، حاتمی، و بنی عامریان، ۱۳۸۹). تا حدود دو دهه قبل، تصور می‌شد که خانواده به سبب وجود روابط صمیمی، محبت‌آمیز و عاطفی، بهترین مکان برای زندگی، رشد، شکوفایی روانی و جسمانی افراد است. با آن‌که از وجود بدرفتاری و خشونت در خانواده، اطلاعاتی به دست آمده بود اما جامعه شناسان گمان می‌بردند که تعداد معدودی از

خانواده‌ها، بخصوص آن‌ها که مشکلات مادی دارند و از نظر فرهنگی در سطح پایینی هستند با آن‌ها که در شرایط بحرانی مانند خشونت و جدایی قرار دارند به بدرفتاری با اعضای خود دست می‌زنند اما نتایج تحقیقات، مشخص کرد که برخلاف تصورات رایج، تنها خانواده‌های مشکل‌دار به خشونت متوسل نمی‌شوند بلکه خانواده‌هایی که به‌ظاهر معدولی یا مطلوب هستند هم با اعضای خود بدرفتاری می‌کنند (محمدی و میرزائی ۱۳۹۱). خشونت خانگی علیه زنان، اختصاص به یک منطقه خاص جغرافیایی و یا سطح مبنی از اقتصاد و رفاه ندارد و در همه جوامع و تمامی لایه‌های اجتماعی قابل‌ردیابی است و با متغیرهای اجتماعی فرهنگی، ارتباط تنگاتنگی دارد (تبسم، عظیم، بهویا، و اکبر، ۲۰۰۷).

بر طبق آمار سازمان جهانی بهداشت (W.H.O) در سال (۲۰۱۵) از هر سه زن یک نفر خشونت جنسی یا جسمی را به‌وسیله شریک جنسی خود تجربه کرده است که در بین مناطق سازمان جهانی بهداشت، منطقه جنوب شرقی آسیا (۳۷/۷٪) دارای خشونت بیشتری نسبت به سایر مناطق می‌باشد.

خشونت علیه زنان باعث می‌شود تا احتمال ابتلا قربانیان خشونت به افسردگی، ۲ برابر بیشتر از سایر زنان باشد و ۴۲٪ احتمال دارد که آنان دچار جراحت شوند همچنین، ۱۶٪ احتمال دارد که کودکان کم‌وزن به دنیا آورند. ۳۰٪ قتل زنان در سرتاسر جهان، به‌وسیله شریک جنسی در نتیجه خشونت اتفاق افتاده است علاوه بر این، خشونت علیه زنان، پیامدهای دیگری مانند معلولیت، ناتوانی‌ها، خودکشی، دیگرکشی، آزار جنسی، عوارض بارداری، مشکلات مزمن مانند اختلال عملکرد جنسی، سردرد، درد شکم و لگن، کاهش اعتماد به نفس، کاهش درک احساس سلامت و... دارد (فرامرزی، امامی‌زاده، و موسوی، ۲۰۰۵، دیوپ، کمپل، و بکر، ۲۰۰۶).

بر پایه برآورد بانک جهانی، میزان سال‌های ناتوانی زندگی به دلیل خشونت شریک

بهداشت، بر روی چندین کشور نشان می‌دهد که از هر ۵ سال زندگی سالم زنان، ۱ سال به علت صدمه، بیماری یا مرگ زودرس ناشی از خشونت، از دست می‌رود (نجومی، اسلامی، و آقای، ۲۰۰۷). خشونت و تجاوز به عنف در میان عوامل خطر اصلی مرگ و میر، در رده‌های بالاتر از سرطان، تصادف‌های وسایل نقلیه موتوری، جنگ و مالاریا قرار می‌گیرد و حدود ۱۵-۹٪ از سال‌های زندگی زنان ۱۵-۴۴ ساله به دلیل خشونت، از دست رود (داودی، رسولیان، احمدزاده اصل، و نجومی، ۱۳۹۱).

مطالعات انجام شده در کشور، نشان‌دهنده میزان بالای خشونت علیه زنان می‌باشد. در ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۸۷ اعلام کرد که در ۶۶٪ خانواده‌ها، زنان دست‌کم یک‌بار از ابتدای زندگی مشترک، خشونت را تجربه کرده‌اند (مرکز مشاوره زنان، معاونت اجتماعی وزارت کشور، ۱۳۸۰)، همچنین، پزشکی قانونی اعلام نموده از دو میلیون زن مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی، نیم میلیون زن، قربانی خشونت خانگی بوده‌اند (نوح جا، ۱۳۹۰). نتایج مطالعه نریمانی نیز نشان داد که خشونت روانی در ۵/۵۵٪، خشونت اجتماعی در ۳۰٪ و خشونت فیزیکی در ۵/۲۸٪ خانواده‌ها وجود دارد (نریمانی و آفا محمدیان، ۱۳۸۴). همچنین نتایج بررسی طاهر خانی و همکاران نشان داد که میزان خشونت خانگی ۳/۸۸٪، میزان خشونت جسمی ۴/۲۵٪، خشونت عاطفی ۳/۸۷٪ و میزان خشونت جنسی ۱/۳۹٪ است (طاهر خانی، نگارنده، سیمبر، و احمدی، ۲۰۱۴).

نتایج مطالعات انجام شده در شهر سبزوار (۱۳۸۴ و ۱۳۸۶) هم نشان می‌دهد که میزان خشونت، در ابعاد روانی، جنسی و فیزیکی در این شهر بسیار بالا بوده و شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان به ترتیب، خشونت روانی (۲۹٪)، جنسی (۲۸٪) و فیزیکی (۱۱٪) اعلام شده‌اند همچنین، ۵/۱۴٪ زنان در دوران بارداری، تحت خشونت جسمی همسرانشان قرار دارند (بداغ‌آبادی، ۱۳۸۶ رزاقی، تدین فر، و اکابری، ۱۳۸۶).

با توجه به آثار و پیامدهای متعدد خشونت علیه سلامت زنان که گاهی اوقات، باروری، ناتوانی‌های جسمی، سردردهای مزمن، مصرف مواد مخدر، اقدام به خودکشی و اختلالات روانی را به دنبال دارد (رزاقی، پرویزی، رمضانی، و طباطبایی نژاد، ۱۳۸۶)، ضرورت بررسی گسترده این موضوع و داشتن نگاه جامع، گسترده و دید باز برای یافتن ریشه‌های خشونت علیه زنان و پیشگیری از آن مشخص می‌شود

www.ketab.ir